

**ปัญหาการแบ่งอำนาจสอบสวนและความเชี่ยวชาญ
ของพนักงานสอบสวนคดีอาญาของไทย**
**Challenges of Division of Investigative Powers and Expertise
of Thai Criminal Investigators**

หนึ่งฤทัย อินทรโชติ* กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์**

Nuengruethai Intarachote* Krisda Saengcharoensap**

Received: 14 June 2024 / Revised: 26 December 2024 / Accepted: 31 December 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุในการแบ่งอำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทยในปัจจุบัน โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแบ่งอำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการที่เหมาะสมในการแบ่งอำนาจสอบสวนของตำรวจในคดีอาญาของไทย เป็นการวิจัยเชิงเอกสารโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกฎหมาย หนังสือวารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทยในปัจจุบัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้มีอำนาจการสอบสวนคดีอาญาทั่วไปและคดีอาญาตามกฎหมายอื่น ๆ ที่บัญญัติกำหนดไว้ว่าเป็นความผิดทางอาญา รวมไปถึงเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้สรุปสำนวนการสอบสวนและทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการ โดยไม่มีการแบ่งอำนาจการสอบสวน ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าและขาดการถ่วงดุลอำนาจการสอบสวน หรือในคดีที่มีข้อเท็จจริงที่ค่อนข้างซับซ้อน เกี่ยวโยงกฎหมายหลายฉบับพนักงานสอบสวนขาดความเชี่ยวชาญ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศสแล้ว พบว่า กฎหมายให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้องคดีอาญา โดยมีเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้ช่วยเหลือสอบสวนคดีอาญา และรายงานการสอบสวนให้พนักงานอัยการทราบ พนักงานอัยการจึงทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดแนวทางการสอบสวน และเมื่อจำเป็นพนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องขอให้ผู้พิพากษาดำเนินการสอบสวนได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ ให้มีการแบ่งอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวน โดยพนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน เป็นผู้ควบคุมและกำหนดแนวทางการสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดี หรือให้มีผู้พิพากษาสอบสวน โดยอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนโดยการร้องขอของพนักงานอัยการ

คำสำคัญ: การสอบสวนคดีอาญา/ การแบ่งอำนาจการสอบสวน/ ความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวน

*นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

**อาจารย์ ดร.คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

*Student Master of Law, Faculty of Law, Rangsit University

**Lecturer Dr. Faculty of Law, Rangsit University

Abstract

The research aimed to study problems from the current use of criminal investigation powers in Thailand and compare legal regarding the division of powers to investigate criminal cases in Thailand, the Federal Republic of Germany, Japan, and the French Republic. To determine appropriate guidelines for dividing the investigative powers of the police in Thai criminal cases. The research analyzed data by document analysis, collecting data from laws, books, journals, theses, and research.

It was found the criminal investigation powers in Thailand. According to the Criminal Procedure Code, the police summarize the investigation and make opinions to the prosecutor. There is no division and no balance of investigative power. This causes delays and a lack of checks and balances in the investigation. In some cases with rather complex facts involving many laws, the investigating officers lack expertise. But in the Federal Republic of Germany, Japan, and the French Republic the prosecutor had the power to investigate and prosecute criminal cases. The police assist in the investigation of criminal cases and the list of investigations to the prosecutor. The police had the authority to investigate general criminal cases and other criminal cases under the law that were prescribed as criminal offenses, including the police who summarized the investigation and made opinions to the prosecutor. There is no division of investigative power.

The suggestion found that Thailand should divide of investigative powers of the inquiry official. The prosecutors are the Chief Investigator, who controls and plans criminal investigation from the beginning, or the Judge, Who may participate in the investigation at the request of the prosecutor.

Keywords: Criminal Investigation/ Division of Investigative Power/ The Proficiency of Thai Criminal Investigator

บทนำ

ปัจจุบันมีการกระทำผิดในคดีอาญาหลายฐานความผิดมากขึ้น ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น บทบัญญัติของกฎหมายจึงได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ และขั้นตอนการดำเนินคดีไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งเมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นการสอบสวนเป็นขั้นตอนแรกเริ่มในกระบวนการดำเนินคดี และเป็นเงื่อนไขที่ต้องดำเนินการให้ถูกต้องก่อนที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดี เพื่อค้นหาความจริงว่ามีการกระทำผิดกฎหมายหรือไม่ และนำไปสู่การพิจารณาว่าจะลงโทษให้เหมาะสมอย่างไร จึงกล่าวได้ว่า ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นหรือไม่ การสอบสวนเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนด้วยความถูกต้อง ผู้ทำหน้าที่สอบสวนใช้อำนาจของตนอย่างเป็นธรรมและดำเนินการด้วยความรวดเร็ว เพราะการสอบสวนเป็นการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงแห่งคดี การสอบสวนเป็นการค้นหาหลักฐานประกอบหรือรองรับข้อเท็จจริงเหล่านั้น นำไปสู่การพิจารณาว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่อย่างไร และหากเป็นความผิดจะลงโทษอย่างไรจึงจะเหมาะสมตามพฤติการณ์แห่งความผิดนั้นๆ ดังนั้น หากการสอบสวนมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะทำให้การปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพ การพิจารณาคดีของศาลถูกต้องเที่ยงธรรม สิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะได้รับความคุ้มครองด้วยกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม อย่างเท่าเทียม

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 17 กำหนดผู้มีอำนาจสอบสวนไว้สองฝ่าย คือ ตำรวจ และพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองสอบสวนคดีอาญาได้เท่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. 2554 (ราชกิจจานุเบกษา, 2554) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การสอบสวนคดีอาญามีการเปลี่ยนแปลงไปมาและพบปัญหาเรื่องอำนาจการสอบสวนระหว่างพนักงานฝ่ายปกครองและฝ่ายตำรวจมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของอำนาจการสอบสวนของฝ่ายปกครองหลายประการ จนต้องนำกรณีดังกล่าวหรือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในการสอบสวนหรือไม่ (ภาวิณี หาญธงชัย, 2564) เพราะตั้งแต่ที่บังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้ตำรวจเป็นผู้มีอำนาจเพียงฝ่ายเดียว ไม่มีคนกลาง ไม่มีหน่วยตรวจสอบหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเพื่อถ่วงดุลอำนาจกัน ไม่ได้แบ่งอำนาจการสอบสวนให้หน่วยงานอื่นเข้ามีส่วนร่วมในการสอบสวน อาจมีบางกรณีเท่านั้นที่ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานผู้เชี่ยวชาญอื่นเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย แต่ถ้าเป็นคดีอาญาทั่วไปพนักงานอัยการ ผู้พิพากษา หรือเจ้าพนักงานอื่นไม่สามารถเข้าร่วมการสอบสวนได้ตั้งแต่เริ่มต้นคดีเพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ส่งผลให้ตำรวจมีอำนาจในการกำหนดแนวทางการสอบสวนและรวบรวมหลักฐาน สรุปสำนวน และทำความเข้าใจสิ่งฟ้องไปยังพนักงานอัยการได้โดยลำพัง อันเป็นภาระความรับผิดชอบที่ค่อนข้างหนัก และอาจทำให้เกิดความล่าช้าในสอบสวน โดยเฉพาะในคดีที่มีความยุ่งยากและมีความซับซ้อน มีข้อเท็จจริงแห่งคดีค่อนข้างมาก หรือในคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ภาษีอากร คดียาเสพติดหรือคดีที่ผู้กระทำความผิดมีการวางแผนการที่ซับซ้อน ก็ล้วนเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

ความอาญาเป็นผู้มีอำนาจสอบสวน อีกทั้งยังพบข้อบกพร่องในเรื่องของปัญหาความไม่เป็นอิสระของพนักงานสอบสวน ทำให้มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง ปัญหาความไม่เป็นเอกภาพระหว่างการสอบสวนและการสั่งฟ้องคดี เพราะต่างฝ่ายต่างทำงาน ไม่ได้มีการเชื่อมโยงกัน ปัญหาความเหลื่อมล้ำในกระบวนการยุติธรรม และปัญหากระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ล่าช้า เพราะต้องมีการใช้ข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์ แต่ประเทศไทยไม่มีหลักเรื่องนี้อย่างชัดเจน (วิชา มหาคุณ, 2564)

จึงกล่าวได้ว่า การสอบสวนเป็นหลักปฏิบัติหรือขั้นตอนเริ่มต้นที่กำหนดว่าเกิดความเป็นธรรมมากเพียงใด (พฤษภา เศรษฐกิจ และ รัชดาพร หวลอารมณ์, 2559) เพราะการสอบสวนคือการที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจตามกฎหมาย ควบคุมดูแลความสงบของสังคม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2556) แต่อย่างไรก็ตาม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยยังคงมีข้อจำกัดในการใช้อำนาจการสอบสวนอยู่ แต่หากมีหลักเกณฑ์เพิ่มเติมแบ่งอำนาจการสอบสวน กำหนดให้เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น จราจร สิ่งแวดล้อม ศุลกากร อุตสาหกรรม ควบคุมอาคาร มีอำนาจรับคำร้องทุกข์ กล่าวโทษ และเข้าร่วมสอบสวนกับตำรวจในคดีที่พระราชบัญญัตินั้น ๆ กำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาด้วย เพราะเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ย่อมมีความเข้าใจ เชื่อว่าตามกฎหมายนั้นยิ่งกว่าตำรวจ เป็นแนวทางในการแบ่งอำนาจการสอบสวน และส่งเสริมการพัฒนาความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ ขึ้นมา อีกทั้งยังช่วยลดขั้นตอน แบ่งเบาภาระงานจากพนักงานสอบสวน เพิ่มศักยภาพงานสอบสวนป้องกันการแทรกแซงและการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรมหรือการดำเนินคดีที่ผิดพลาด เพราะมีหน่วยงานเข้าร่วมสอบสวนเกิดการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจกัน โดยแนวทางดังกล่าวไม่ได้ตัดอำนาจของตำรวจ (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.), 2563) แต่เป็นการลดการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ เพิ่มศักยภาพของงานสอบสวนให้มีคุณภาพขึ้น เพราะการสอบสวนความผิดอาญาบางฐานที่มีกฎหมายหรือพระราชบัญญัติเฉพาะเรื่องนั้น ๆ เจ้าพนักงานตามกฎหมายนั้นย่อมมีความรู้ ความเชี่ยวชาญกว่า อีกทั้งตามระบบการดำเนินคดีอาญาที่บังคับใช้กันอยู่ในปัจจุบัน โดยการแยกอำนาจสอบสวน ฟ้องร้อง พิเคราะห์พินิจคดีออกจากกัน ทำให้ัยการไม่มีส่วนร่วมในการสอบสวน ทำหน้าที่เพียงพิจารณาสำนวนที่เป็นเอกสารพร้อมหลักฐานต่าง ๆ เฉพาะที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาให้เท่านั้นซึ่งอาจมีข้อเท็จจริงแห่งคดีไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง และอาจทำให้พนักงานอัยการสั่งคดีผิดพลาดได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ทำให้บุคคลต่าง ๆ เหล่านั้นต้องได้รับความเดือดร้อนจากกระบวนการยุติธรรม (สมนึก เขมทองคำ, 2560) จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนรับผิดชอบอำนาจการสอบสวนแต่เพียงหน่วยงานหรือองค์กรเดียว ไม่มีการแบ่งอำนาจการสอบสวนให้หน่วยงานอื่นเข้าร่วมสอบสวน ถ่วงดุลการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน หรือพนักงานสอบสวนไม่มีความเชี่ยวชาญในกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ และปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการสอบสวน ทำให้เกิดปัญหาความคลงแคลงใจของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการสอบสวนคดีอาญา และเกิดความไม่มั่นใจในความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ ผู้เขียนจึงต้องการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางการแบ่งอำนาจการสอบสวนและความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวน

ของประเทศไทย เพื่อให้มีการถ่วงดุลอำนาจการสอบสวน ซึ่งจะส่งผลให้การสอบสวนมีคุณภาพ และสามารถ
อำนวยความสะดวกได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุในการแบ่งอำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งอำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทย สหพันธ์
สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส
3. เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการแบ่งอำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยรวบรวมข้อมูล
ทางเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลจากบทความทางกฎหมาย หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย สิ่งพิมพ์อื่น ๆ
ตลอดจนข้อมูลทางเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา
เปรียบเทียบการแบ่งอำนาจการสอบสวน และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการแบ่งอำนาจการสอบสวนคดีอาญาและความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวน
คดีอาญาของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ คือ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส
นั้น สามารถสรุปผลการศึกษาตามประเด็นปัญหา รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาในการใช้อำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทยในปัจจุบัน

การสอบสวนคดีอาญา คือ การค้นหาความจริง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาพิสูจน์ความบริสุทธิ์
และเพื่อให้สามารถลงโทษได้อย่างเหมาะสมกับความผิดนั้น ๆ ซึ่งหลักฐานที่นำมาใช้ในทางคดีนั้นต้องเป็น
หลักฐานที่รับฟังได้ และสอบสวนโดยผู้มีอำนาจสอบสวนตามขั้นตอนและกระบวนการที่กฎหมายกำหนด ด้วย
ความรอบคอบ รวดเร็ว และเป็นธรรม

1.1 ปัญหาความล่าช้าและการถ่วงดุลอำนาจในการสอบสวน

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดว่าการดำเนินกระบวนการทางอาญานั้น ต้องดำเนินการด้วย
ความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 กำหนดให้ใน
จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครเป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการสอบสวนคดีอาญา
ภายในเขตอำนาจการสอบสวนของตนได้ ซึ่งฝ่ายปกครองสอบสวนได้ในความผิดเท่าที่กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดย
พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ.2554 เท่านั้น และสำหรับในกรุงเทพมหานครให้ตำรวจเป็นผู้มีอำนาจ

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

สอบสวน โดยที่ผ่านมามีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา มีการสลับไปมาระหว่างพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมาโดยตลอด และต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรตำรวจ อำนาจการสอบสวนจึงถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของตำรวจเพียงฝ่ายเดียว ไม่มีการคานอำนาจการสอบสวนกับหน่วยงานอื่น ดังนั้นเมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นในเขตอำนาจ ตำรวจจะทำการสอบสวน รวบรวมหลักฐาน ค้นหาความจริง พิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ ทำให้ตำรวจมีอำนาจอย่างกว้างขวางเพราะเป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่ทำหน้าที่สอบสวนในคดีอาญาทั่วไป ไม่มีการแบ่งอำนาจให้หน่วยงานอื่นเข้าร่วมสอบสวน จึงต้องรับภาระปริมาณงานที่มีเป็นจำนวนมาก โดยมีจำนวนคดีที่รับคำร้องทุกข์ในปี พ.ศ.2565 กว่า 918,703 คดี (ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566) ซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนพนักงานสอบสวน ที่กำหนดตำแหน่งไว้จำนวน 18,600 ตำแหน่ง แต่มีนครองตำแหน่งเพียง 11,790 ตำแหน่ง ขณะที่ตำแหน่งว่าง มีจำนวน 6,810 ตำแหน่ง (เพ่งพนักงานสอบสวนหญิง, 2566) การให้อำนาจตำรวจเพียงฝ่ายเดียวมีหน้าที่ดำเนินการสอบสวน นอกจากจะไม่ได้มีการถ่วงดุลอำนาจการสอบสวนแล้ว ยังคงมีปัญหาในเรื่องของความล่าช้าเพราะปริมาณงานไม่สอดคล้องกับจำนวนของพนักงานสอบสวน (บุญเลิศ ทวีวิทย์, 2560)

1.2 ปัญหาในเรื่องการขาดความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวน

ตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ 11(1) หลักการได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ เมื่อมีกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา และจนกว่าที่จะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดจริงหรือไม่นั้น เพื่อเป็นคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาจะยังคงถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ไปจนกว่าจะพิสูจน์หรือมีข้อเท็จจริงที่แสดงว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดจริง ดังนั้น การสอบสวนคดีอาญาจึงต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม ซึ่งในบางกรณีคดีอาญาเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะ หรือคดีอาญาทั่วไปบางคดีมีข้อเท็จจริงที่ค่อนข้างซับซ้อน เกี่ยวโยงกฎหมายหลายฉบับ หากผู้สอบสวนไม่มีความเชี่ยวชาญในกฎหมายนั้นๆ หรือไม่เข้าใจในบริบทของตัวบทกฎหมายอย่างถ่องแท้ อาจทำให้การสอบสวนขาดความรัดกุม พยานหลักฐานยังคงเป็นที่สงสัย เมื่อส่งสำนวนไปยังอัยการข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอาจไม่เพียงพอ ส่งผลให้อัยการสั่งไม่ฟ้องหรือศาลอาญยกฟ้องเนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์ความผิดจนสิ้นสงสัยได้ เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร คดีจราจร ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตามกฎหมายไว้ ย่อมเข้าใจบริบทในตัวบทกฎหมายมากกว่า หรือในบางกรณีการสืบสวนสอบสวนต้องอาศัยข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ การแกะรอย จึงจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้นๆ จึงต้องแบ่งอำนาจการสอบสวนของตำรวจไปยังหน่วยงานอื่นๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้มีเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาบางประเภทได้ เช่น การสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะดำเนินการสอบสวนได้นั้น คดีอาญาที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ หากไม่เข้าหลักเกณฑ์ อำนาจการสอบสวนก็ยังคงเป็นของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.3 ปัญหาโครงสร้างการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับพนักงานอัยการ

ระบบและกลไกในการดำเนินคดีอาญาของไทยนั้น ใช้ระบบวิธีพิจารณาคดีแบบกล่าวหา เป็นการพิจารณาคดีแบบเปิดเผย คู่ความเท่าเทียมกัน (ชนกฤต วรณชชากุล, 2564) ผู้พิพากษาวางตัวเป็นกลางทำหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินชี้ขาด ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาพยานหลักฐานของคู่ความ กล่าวคือในระบบกล่าวหาการสอบสวนฟ้องร้อง และการพิจารณาพิพากษาคดี จะกระทำโดยบุคคลสองคนแยกกันทำหน้าที่ ทำให้สามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้และเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดระบบอัยการขึ้นมา ระบบการดำเนินคดีมีความสำคัญและเป็นหัวใจในการพิจารณาความ โดยเมื่อมีความผิดทางอาญาเกิดขึ้นในขั้นตอนของการสอบสวนฟ้องร้อง จะมีพนักงานอัยการรับผิดชอบการสอบสวนและฟ้องคดี ตำรวจรับผิดชอบในการสืบสวนและร่วมสอบสวน และในขั้นตอนของการพิจารณาพิพากษา จะมีอัยการทำหน้าที่ฟ้องและดำเนินคดีในศาล และมีผู้พิพากษาทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี (อิงครัต ดลเจิม, 2563)

ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา มีการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ กับผู้ถูกกล่าวหา และเปิดโอกาสให้สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ โดยประเทศไทยยกเลิกการใช้ระบบไต่สวนและมาใช้ระบบกล่าวหาในปี ร.ศ.115 หรือ พ.ศ.2539 เป็นต้นมา แต่ประเทศไทยนำระบบกล่าวหามาใช้โดยแยกเป็น 3 ส่วน คือ เมื่อมีความผิดทางอาญาเกิดขึ้นในขั้นตอนของการสอบสวน จะมีเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญา ในขั้นตอนการฟ้องร้องจะมีพนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดี และในขั้นตอนการพิจารณาพิพากษาคดี จะมีอัยการทำหน้าที่ฟ้องและดำเนินคดีในศาล และมีผู้พิพากษาทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี (อิงครัต ดลเจิม, 2563)

เห็นได้ว่าการสอบสวนฟ้องร้องตามระบบกล่าวหาของประเทศไทยนั้น การแบ่งแยกกันปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจที่กฎหมายกำหนด ในคดีอาญาทั่วไปการสอบสวนเป็นความรับผิดชอบของตำรวจ อัยการรับผิดชอบเรื่องการฟ้องร้อง และผู้พิพากษารับผิดชอบเรื่องการพิจารณาพิพากษาคดีในศาล โดยอัยการเริ่มเข้ามาในคดีเมื่อได้รับสรุปสำนวนพร้อมความเห็นจากตำรวจมาพิจารณาว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ หรืออาจสั่งงดการสอบสวนหรือสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ แม้ว่าในคดีอาญาบางประเภทอัยการสามารถทำการสอบสวนได้ เช่น คดีที่เกิดในต่างประเทศแต่ต้องรับโทษตามกฎหมายไทย หรือในคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 แต่อย่างไรก็ตามในคดีอาญาทั่วไป กฎหมายยังไม่ได้ให้อำนาจพนักงานอัยการสามารถทำการสอบสวนได้ ดังนั้น การสอบสวนตำรวจเพียงหน่วยงานเดียว อาจได้ข้อเท็จจริงที่ไม่เพียงพอต่อการฟ้องคดี หรือเมื่อฟ้องคดีไปแล้วอาจมีปัญหาเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน ความไม่สอดคล้องรอบด้านของข้อเท็จจริง อาจทำให้พนักงานอัยการสั่งคดีผิดพลาดได้ ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งทำให้บุคคลต่างๆ ต้องได้รับความเดือดร้อนจากกระบวนการยุติธรรมมาโดยตลอด (สมนึก เขมทองคำ, 2560)

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งอำนาจการสอบสวน

บทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อให้ทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นว่าผิดจริงหรือไม่ ในการสอบสวนนั้นพนักงานสอบสวนต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ การตีความตัวบทกฎหมายให้เป็นไปตาม

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

เจตนารมณ์ของกฎหมาย แสวงหาข้อเท็จจริงรอบด้านเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่สามารถนำสืบในชั้นพิจารณา ให้เพียงพอต่อการวินิจฉัยคดีของพนักงานอัยการและศาล

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งอำนาจสอบสวนของไทย

2.1.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตามมาตรา 17 และมาตรา 18 บทบัญญัติของกฎหมายได้กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสอบสวนได้ โดยในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครให้เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และตำรวจนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไปมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้ภายในเขตอำนาจการสอบสวนของตน สำหรับในกรุงเทพมหานครให้เป็นหน้าที่ของตำรวจนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไปมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้ภายในเขตอำนาจการสอบสวนของตน

ตามมาตรา 20 กำหนดให้ในกรณีที่ความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร แต่เป็นความผิดที่มีโทษตามกฎหมายให้ กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจการสอบสวนคดีอาญาแก่พนักงานฝ่ายปกครอง และตำรวจ ยกเว้นในกรณีที่เป็นการกระทำผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทย แต่การกระทำผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรจึงจะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการ

2.1.2 กฎหมายอื่นที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานดำเนินการสอบสวนตามกฎหมายได้

- พระราชบัญญัติคดีพิเศษ พ.ศ.2547

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือนสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่สอบสวนคดีอาญาที่กฎหมายกำหนดให้เป็นคดีพิเศษ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าคดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษ (สืบสวนก่อนเป็นคดีพิเศษ) ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง ก็ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนคดีดังกล่าวได้ ตามมาตรา 23/1 จากกรณีดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไว้ โดยมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนความผิดอาญาที่เป็นคดีพิเศษ และมีอำนาจสืบสวนกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าคดีใดจะเป็นคดีพิเศษ (ก่อนที่เป็นคดีพิเศษ)

- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ ในกรณีที่มีความผิดมูลฐานเกิดขึ้น เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีอำนาจในการสอบถามหรือเรียกบุคคลให้เข้ามาชี้แจง หรือขอพยานหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบเพื่อพิจารณาที่จะเข้าไปตรวจค้น ติดตาม ยึดอายัด เพื่อความสะดวกในการป้องกันว่าจะถูกเคลื่อนย้าย หรือทำลายหลักฐาน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38 แต่อย่างไรก็ตาม ในการ

สอบสวนของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดวิธีการปฏิบัติไว้ในข้อ 4 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544 คือ เมื่อมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน พนักงานสอบสวนในท้องที่หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการสอบสวนได้ และเมื่อสอบสวนแล้วพบว่ามิใช่การกระทำความผิดจริงไม่ว่าจะเป็นฐานใดตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินก็ตาม ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อ และรายงานให้สำนักงานทราบ และแนวทางการสืบสวนสอบสวนให้เป็นไปตามหลักการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เห็นได้ว่า แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จะกำหนดให้เจ้าพนักงานมีหน้าที่สอบถามหรือเรียกบุคคลให้เข้ามาชี้แจง หรือขอพยานหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบเพื่อพิจารณาที่จะเข้าไปตรวจค้น ติดตาม ยึดอายัด ก็ตาม แต่การสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน การสรุปสำนวนการสอบสวนเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 19-21)

- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

การมียาเสพติดไว้ไม่ว่าจะเพื่อเสพ หรือจำหน่าย กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นการกระทำความผิดทางอาชญาฐานหนึ่งด้วยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 โดยเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สามารถเข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น และยังสามารถควบคุมตัวบุคคลไว้เพื่อสอบสวนได้อีกไม่เกินสามวัน และหากก่อนหรือเมื่อครบกำหนดสามวันแล้ว ให้ส่งผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 14 และ 15 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

เห็นได้ว่า แม้เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 เป็นผู้สืบสวนสอบสวน จับกุม รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ทำให้ทราบข้อเท็จจริงแห่งคดีได้ แต่ก็ไม่สามารถสรุปสำนวนการสอบสวนและทำความเห็นเสนอต่อพนักงานอัยการได้ ยังคงต้องส่งพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการสอบสวน และสรุปสำนวนการสอบสวนตามหนังสือตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ สร 0601/1408 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2525

2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งอำนาจการสอบสวนของสหพันธรัฐเยอรมนี

2.2.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่วมกับมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ ประเทศไทย. 2560)

ตามมาตรา 151 และ 152 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนและฟ้องร้องคดีอาญาทั้งปวงต่อศาล โดยตำรวจเป็นผู้ช่วยอัยการในการสอบสวนเท่านั้น ตำรวจอาจสอบสวนไปเองก่อนก็ได้แต่ก็ต้องรายงานให้อัยการทราบ ในประเทศเยอรมนีนี้กฎหมายให้อัยการเป็นผู้เริ่มดำเนินคดีอาญา และอัยการเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการสอบสวน (ณัฐพล จันทรสุข, 2560) ดังนั้นตำรวจจึงต้องปฏิบัติตามที่อัยการ

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

สั่ง ดังที่ปรากฏตามมาตรา 163 กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจไว้ให้สอบสวนการกระทำความผิดอาญา และใช้มาตรการต่างๆโดยไม่ชักช้า เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ถูกกล่าวหา และส่งสำนวนการสอบสวนไปยังองค์กรอัยการโดยไม่ชักช้า

การฟ้องร้องในประเทศเยอรมนี เป็นกระบวนการเดียว โดยมี “อัยการ” เป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งตามมาตรา 163 วรรคแรกและวรรคสอง ตำรวจมีหน้าที่เพียงช่วยเหลืออัยการ โดยเมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้นตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่โดยเร็วซึ่งอาจดำเนินการสอบสวนไปก่อนที่อัยการสั่ง แล้วจึงแจ้งอัยการภายหลังก็ได้ กล่าวโดยสรุปคือ ในประเทศเยอรมนีตำรวจเป็นผู้ช่วยเหลืออัยการเท่านั้น (ศิริภา สมภาร, 2560) การเริ่มคดีอาญา การสอบสวนคดีอาญา การดำเนินคดี และการวินิจฉัยสั่งคดีเป็นหน้าที่ของอัยการที่ต้องพิจารณาดำเนินการเองทั้งสิ้น และต้องสอบสวนทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่ผู้ต้องหาด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดให้ผู้พิพากษาที่มีอำนาจในการสอบสวนคดีได้ ในกรณีที่องค์กรอัยการเห็นว่ามีความจำเป็นที่การสอบสวนควรกระทำโดยศาล ให้ยื่นคำร้องขอต่อศาลแขวงที่องค์กรอัยการหรือหน่วยงานสาขาขององค์กรอัยการยื่นคำร้องขอนั้นมีที่ทำการอยู่ในเขตศาล ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งฟ้องคดีอาญา ตามมาตรา 162 ทั้งนี้กรณีฉุกเฉินหากเน้นเข้าไปจะเกิดความเสียหายขึ้น ในกรณีฉุกเฉินหากเน้นเข้าไปจะเกิดความเสียหายขึ้น ผู้พิพากษามีอำนาจดำเนินการสอบสวนที่จำเป็นได้ แม้จะไม่มีคำขอหากองค์กรอัยการไม่อาจทำการสอบสวนดังกล่าวได้ ตามมาตรา 165

และในการสอบสวนคดีอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีบทบัญญัติที่กำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญ โดยศาลจะเป็นผู้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ และมีหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้ง กล่าวคือ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น ในบางคดีที่ศาลเห็นสมควรว่าควรมีผู้เชี่ยวชาญในการทำความเห็นเรื่องนั้นๆ ศาลก็จะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้มีความเห็นทางกฎหมาย ซึ่งหากศาลเห็นว่าความเห็นของผู้เชี่ยวชาญยังไม่สมบูรณ์เพียงพออาจสั่งให้มีการจัดทำความเห็นใหม่โดยผู้เชี่ยวชาญนั้น หรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ดังที่ปรากฏในมาตรา 73 (ศิริภา สมภาร, 2560)

2.2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งอำนาจการสอบสวนของประเทศญี่ปุ่น

2.2.3.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ.1948 (Code of Criminal Procedure, 1948).

การสอบสวนของประเทศญี่ปุ่นนั้น ใช้หลักความเป็นจริงที่แจ้งชัดแล้วเพื่อให้บุคคลต้องตกเป็นผู้ต้องหาได้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และใช้มาตรการควบคุมตัวผู้ต้องหาตามความจำเป็นเพื่อป้องกันสิทธิของผู้ต้องหา แม้ว่ามาตรการที่ใช้ในการควบคุมตัวผู้ต้องหาจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอบสวนรวบรวมและตรวจสอบพยานหลักฐานก็ตาม แต่ประเทศญี่ปุ่นก็จะคำนึงบุคคลในรัฐที่ต้องได้รับการปกป้องเป็นสิ่งสำคัญด้วย โดยเจ้าพนักงานตำรวจ จะค้นหา รวบรวมหลักหลักฐาน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลืออัยการและดำเนินการสอบสวนตามคำแนะนำของอัยการ ไม่ต้องทำความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่ เมื่อสอบสวนเสร็จต้องส่งให้อัยการพิจารณา ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 189 ซึ่งตาม

มาตรา 6 กฎหมายกำหนดให้อัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงได้โดยประเทศญี่ปุ่นใช้ระบบกล่าวหาในการดำเนินคดีอาญา การสอบสวนและฟ้องร้องเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ กล่าวคือ เมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้น ตำรวจทำการสอบสวนเบื้องต้นและรายงานต่ออัยการถึงเหตุดังกล่าวว่ามีพฤติการณ์เป็นอย่างไร ซึ่งเมื่ออัยการพิจารณาสำนวนอาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ การสอบสวนของตำรวจเป็นไปตามคำสั่งของพนักงานอัยการ เนื่องจาก การปฏิบัติงานของตำรวจอาจถูกแทรกแซงได้ง่าย (สมนึก เขมทองคำ, 2560)

2.2.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งอำนาจการสอบสวนของประเทศฝรั่งเศส

2.4.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส

ในประเทศฝรั่งเศส มีตำรวจฝ่ายคดีซึ่งขึ้นตรงต่ออำนาจตุลาการ มีหน้าที่อย่างกว้างขวางในการสอบสวนคดีเบื้องต้น และรับคำร้องทุกข์ ดังที่ปรากฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศส (Code de procédure pénale, 2022) มาตรา 75 กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนเบื้องต้นตามคำสั่งของพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการจะกำหนดระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการสอบสวนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดีทำการสอบสวนเบื้องต้น โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดีจะต้องรายงานต่อพนักงานอัยการเกี่ยวกับความคืบหน้าของการสอบสวนเมื่อได้เริ่มดำเนินการเกินกว่าหกเดือน และเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดีที่ดำเนินการสอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญากรรมหรือความผิดทางอาญาจะแจ้งให้พนักงานอัยการทราบทันทีที่มีการระบุตัวบุคคลที่มีข้อบ่งชี้ที่น่าไปสู่การสันนิษฐานว่าเขาได้กระทำหรือพยายามที่จะกระทำความผิด ตามมาตรา 75-1 และ 75-2 อีกทั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประเทศฝรั่งเศส กำหนดให้มีผู้พิพากษาไต่สวน ซึ่งมีอำนาจในการสอบสวน หรือมอบหมายการสอบสวนให้ตำรวจฝ่ายคดีซึ่งจะเข้ามาดำเนินการภายใต้การดูแลของผู้พิพากษาไต่สวนก็ได้ ตามมาตรา 51

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า เมื่อมีคดีทางอาญาเกิดขึ้น ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบคนแรกคือเจ้าพนักงานตำรวจ (Gendarmerie) โดยมีหน้าที่สอบสวน และค้นหาพยานหลักฐานต่าง ๆ สอบคำให้การจดบันทึก (นิชฌาน หัสรังค์, 2562) ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันกับพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้กำกับ กำหนดทิศทางการสอบสวน ตำรวจเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งผู้พิพากษาจะได้สวนเบื้องต้นหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าเป็นคดีที่ร้ายแรง กฎหมายกำหนดให้อำนาจผู้พิพากษาเข้าสอบสวนได้ทุกคดี โดยสอบสวนด้วยตนเองหรือสั่งให้พนักงานตำรวจฝ่ายคดีเข้าสอบสวนแทน โดยผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจอย่างกว้างในการค้นหาความจริงแห่งคดี

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการแบ่งอำนาจสอบสวนคดีอาญาของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ คือ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส จึงสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ปัญหาความล่าช้าและการถ่วงดุลอำนาจในการสอบสวน

ตามแนวคิดว่าการดำเนินการกระบวนการทางอาญาดำเนินการด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่กระทำความผิดทางอาญา และจะต้องถูกสอบสวน พิจารณาคดี ไปจนถึงการพิพากษาคดี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

โดยผู้มีอำนาจดำเนินการจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดด้วยความรวดเร็ว คือ ดำเนินการใดๆในทางอาญาโดยไม่ชักช้า เช่น ดำเนินการสอบสวนโดยไม่ชักช้า และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องเป็นกลางไม่เห็นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งการสอบสวนฟ้องร้องตามระบบกล่าวหาของประเทศไทยนั้นได้แบ่งแยกกันปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจที่กฎหมายกำหนดในการสอบสวน ฟ้องร้อง และพิจารณาพิพากษา ทำให้อำนาจอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง กล่าวคือ การสอบสวนเป็นความรับผิดชอบของตำรวจ อัยการรับผิดชอบเรื่องการฟ้องร้อง และศาลรับผิดชอบเรื่องการพิจารณาพิพากษา เมื่อเป็นกรณีการสอบสวนคดีอาญาอยู่ในอำนาจของตำรวจทั้งหมด อาจเกิดปัญหาการถูกแทรกแซง ทำให้ขาดภาวะวิสัยในการสอบสวนคดี ซึ่งนอกจากปัญหาเรื่องการถ่วงดุลอำนาจการสอบสวนแล้ว จากข้อมูลจำนวนคดีที่เกิดขึ้นก็มีปริมาณมากไม่สอดคล้องกับปริมาณของตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการสอบสวนเนื่องจากพนักงานสอบสวนน้อยกว่าคดีอาญาที่เกิดขึ้น ประกอบกับภาระงานการสอบสวนที่มีขั้นตอนในการดำเนินการหลายด้าน ตำรวจต้องกำหนดแนวทางการสอบสวน ดำเนินการสอบสวน รวบรวมข้อเท็จจริงสรุปผลการสอบสวน จัดทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการด้วยตนเอง ซึ่งการสอบสวนคดีอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายมิได้จำกัดอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาให้เฉพาะตำรวจเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น แต่กฎหมายกำหนดให้เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นทั้งในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายกำหนดให้ตำรวจเข้าดำเนินการสอบสวนเบื้องต้นโดยเร็ว และรายงานต่อพนักงานอัยการถึงเหตุดังกล่าวว่ามีพฤติการณ์เป็นอย่างไร อัยการกำหนดแนวทางการสอบสวนให้กับตำรวจ ซึ่งอัยการจะดำเนินการสอบสวนเองหรือจะมอบหมายให้ตำรวจสอบสวนตามความเห็นของอัยการก็ได้ ตำรวจจึงเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานการสอบสวนโดยไม่ต้องสรุปสำนวนการสอบสวนเสนอพนักงานอัยการ และเมื่ออัยการพิจารณาสำนวนอาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมหรือไม่ก็ได้ ซึ่งพนักงานอัยการจะเป็นผู้กำหนดระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการสอบสวนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ

2. ปัญหาในเรื่องการขาดความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวน

การดำเนินคดีอาญาตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) เพื่อเป็นคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาเหล่านั้นจะยังคงถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ไปจนกว่าจะพิสูจน์หรือมีข้อเท็จจริงที่แสดงว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดจริง ดังนั้นในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ขั้นตอนการสอบสวนเป็นขั้นตอนสำคัญในการที่จะพิสูจน์ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และในการสอบสวน การรับฟังพยานหลักฐานน่าเชื่อถือเพียงใด เพื่อจะพาหน้าไปสู่การลงโทษที่เหมาะสม ในปัจจุบันคดีอาญาที่เกิดขึ้นในหลายๆคดี ข้อเท็จจริงแห่งคดีมีความซับซ้อน การกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ บางกรณีมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก หรือในบางกรณีอาจต้องใช้กระบวนการต่างๆ เข้ามาเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา หรืออาจเป็นการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายเฉพาะต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547,

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์,พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า หรือในคดีที่ความผิดเกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา การตีความตัวบทกฎหมายตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นยังต้องใช้ความรู้เข้าใจทางด้านกฎหมายมากขึ้น เพื่อให้สำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ โดยพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนต้องมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือเพียงพอ และเป็นหลักฐานที่พิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ได้อย่างสิ้นสงสัย ซึ่งตามกฎหมายของประเทศไทย แม้ว่าจะมีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้มีเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาบางประเภทได้ แต่อำนาจการสอบสวน สรุปสำนวนการสอบสวน เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อำนาจเสร็จเด็ดขาดในการสอบสวนก็ยังเป็นของตำรวจ ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีให้อำนาจศาลในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความเห็นทางคดี เพื่อให้การสอบสวนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นและสาธารณรัฐฝรั่งเศส กำหนดให้อัยการเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนฟ้องร้อง และกำหนดแนวทางสอบสวน รวมไปถึงในกรณีที่น่าเป็น พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ผู้พิพากษาเข้าทำการสอบสวนด้วยก็ได้ เพราะในคดีที่มีความยุ่งยาก หรือเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายเฉพาะ อัยการเป็นผู้ทรงความรู้ทางด้านกฎหมายและเป็นผู้ทำหน้าที่ฟ้องร้อง ย่อมต้องทราบบริบทและเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างถ่องแท้เพื่อที่จะพิจารณาพยานหลักฐานและทำความเข้าใจ กำหนดฐานความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาโครงสร้างการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับพนักงานอัยการ

ในประเทศไทยระบบและกลไกในการดำเนินคดีอาญานั้น อำนาจการสอบสวน ฟ้องร้อง และพิจารณาพิพากษาแยกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยในปัจจุบันการสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงเป็นเรื่องของตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครองสอบสวนได้เพียงที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเท่านั้น พนักงานอัยการไม่มีอำนาจในการสอบสวน มีเพียงอำนาจในการพิจารณาสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนว่าเห็นสมควรสั่งฟ้องหรือไม่ และฟ้องร้องคดีเท่านั้น หรือหากต้องการข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ให้ตำรวจไปดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมให้ และศาลมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยวางตัวเป็นกลาง ไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีแต่มีอำนาจในการตรวจสอบข้อเท็จจริง เช่น การรับฟังพยานหลักฐาน ทำให้ตำรวจมีอำนาจอย่างกว้างขวางเพราะเป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่ทำหน้าที่สอบสวนในคดีอาญาทั่วไป ซึ่งในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ใช้ระบบกล่าวหาเหมือนประเทศไทย แต่การสอบสวนมีได้จำกัดอยู่เฉพาะตำรวจ อัยการ หรือศาล องค์การใดองค์การหนึ่งเท่านั้น โดยกำหนดให้อัยการเป็นมีหน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง เป็นผู้กำหนดทิศทางการสอบสวน ซึ่งจะดำเนินการสอบสวนเองหรือจะมอบหมายให้ตำรวจสอบสวนตามความเห็นของพนักงานอัยการก็ได้ ตำรวจเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานการสอบสวน โดยไม่ต้องสรุปสำนวนการสอบสวน อีกทั้งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส ยังกำหนดให้ศาลมีผู้พิพากษาไต่สวนได้ ซึ่งผู้พิพากษาไต่สวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมาย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการสรุปและอภิปรายผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สามารถได้ข้อเสนอแนะถึงแนวทางที่เหมาะสมในการแบ่งอำนาจสอบสวนและความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวนของไทย ดังต่อไปนี้

1. ในประเทศไทยอำนาจการสอบสวนคดีอาญาทั่วไปและตามกฎหมายเฉพาะบางฉบับที่กำหนดฐานความผิดไว้เป็นคดีอาญา กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของตำรวจในการสอบสวนและสรุปสำนวนการสอบสวน และทำความเข้าใจเสนอพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง โดยพนักงานอัยการไม่มีอำนาจในการสอบสวน ปริมาณงานมีมาก ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในส่วนของการสรุปและอภิปรายผล ดังนั้น หากมีการแบ่งอำนาจการสอบสวนให้พนักงานอัยการ โดยอาจกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน กำหนดแนวทางการสอบสวน และเป็นผู้สรุปสำนวนการสอบสวนด้วย ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจการสอบสวน ลดปัญหางานล้นมือของตำรวจ โดยเพิ่มเติมข้อความต่อไปนี้ เป็นมาตรา 17/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา 17 /1 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงได้ โดยให้เป็นผู้รับผิดชอบ และกำหนดแนวทางในการสอบสวน โดยจะสอบสวนด้วยตนเองหรือมอบหมายให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนให้ก็ได้”

2. ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ คดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก หรือความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นการกระทำความผิดทางอาญาย่อมเป็นการทำให้ตำรวจทำงานหนักขึ้น ประกอบกับสภาวะการขาดแคลนพนักงานสอบสวน ความยุ่งยากและความเชี่ยวชาญในการสอบสวนย่อมเป็นปัญหาทำให้การสอบสวนไม่เป็นภาวะวิสัยดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในส่วนของการสรุปและอภิปรายผล ดังนั้น หากมีการแบ่งอำนาจการสอบสวนให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายเฉพาะพนักงานอัยการ และผู้พิพากษามีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือเป็นการกระทำความผิดกฎหมายหลายฉบับ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์โทษเอาไว้เพื่อเป็นเกณฑ์ให้ผู้พิพากษาสอบสวนคดีอาญาได้ โดยเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังข้อความต่อไปนี้

“มาตรา 17 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาได้ และให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ เป็นพนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญพิเศษตามกฎหมายนั้นๆ มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาร่วมกันกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายนี้ โดยให้ร่วมกันสอบสวน สรุปสำนวนการสอบสวน พร้อมทำความเข้าใจแย้งได้ และความเห็นแย้งถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวน และให้ถือว่าเป็นข้อมูลประกอบในการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ หรือในระหว่างพิพากษาศาลสามารถนำความเห็นแย้งมาใช้พิจารณาพิพากษาได้”

“มาตรา 17/2 ให้ผู้พิพากษาเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้ หากพนักงานอัยการร้องขอ หรือในคดีที่มีโทษอย่างสูงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต แม้พนักงานอัยการมิได้ร้องขอ หากผู้พิพากษาเห็นว่าเป็นการจำเป็น ให้ผู้พิพากษามีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาได้

3. การดำเนินคดีอาญาของไทยนั้น อำนาจการสอบสวน ฟ้องร้อง และพิจารณาพิพากษาแยกออกจากกันอย่างชัดเจน การสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงเป็นเรื่องของตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครองสอบสวนได้เพียงที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเท่านั้น พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการฟ้องร้องแต่ไม่มีอำนาจในการสอบสวน ศาลมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเท่านั้น ไม่มีการถ่วงดุลอำนาจกับหน่วยงานอื่น ไม่มีการควบคุมการใช้อำนาจของตำรวจ และไม่มีการแบ่งอำนาจให้หน่วยงานอื่นเข้าร่วมสอบสวน ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในส่วนของสรุปและอภิปรายผล ดังนั้น เพื่อให้การสอบสวนเป็นภาวะวิสัย การดำเนินคดีอาญาสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างแท้จริง ควรปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ โดยการแก้ไขให้พนักงานอัยการรับผิดชอบการสอบสวนและฟ้องคดี โดยมีตำรวจเข้าร่วมสอบสวน

บรรณานุกรม

- จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. (2556). *หลักและทฤษฎีการสอบสวน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร.
- ธนกฤต วรณัชชากุล. (2564). *ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนกับบทบาทของคู่ความและศาล*. เอกสารเผยแพร่ข่าวสารและความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม. สถาบันนิติวัชร์, สำนักงานอัยการสูงสุด.
- นายณัฐพล จันทรสุข. (2560). *การค้นหาคำความจริงเกี่ยวกับคดีในชั้นเจ้าพนักงาน*. [วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิชฌาน หัสรังค์. (2562). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยกับฝรั่งเศส – เปรียบเทียบในภาพรวม*. <https://oia.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/9281/iid/161757>
- บุญเลิศ ทวีวิทย์. (2560). *อุปสรรคในกระบวนการสอบสวนที่ส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการให้บริการประชาชน*. *วารสารตำรวจ*, 53(453).
- พลกษิา เครือแสง และ รัชดาพร หวลอารมณ์. (2559). *การพัฒนากระบวนการสอบสวนคดีอาญาของไทย*. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(1), 134.
- ภาวิณี หาญธงชัย. (2564). *เอกภาพการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษาอำนาจการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานฝ่ายปกครอง*. [วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2541). *กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. 2554*. เล่ม 128 หน้า 20-23 (17 มิถุนายน 2554)
- วิชา มหาคุณ. (2564). *วิกฤตกระบวนการยุติธรรมไทย ต้องวิจัยอะไร ปฏิรูปอะไรและอย่างไร*. https://www.isranews.org/article/isranews-article/100286-isranews_news-2.html
- ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประเทศไทย. (2560). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี*.
- ศิริินภา สมภาร. (2560). *ปัญหาอำนาจการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ*. [วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

สมนึก เขมทองคำ. (2558). *การพัฒนาระบบการสอบสวนคดีอาญาของไทย*. [ดุชนิพนธ์นิติศาสตร์ดุชนิพนธ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)ออนไลน์. (2563). *การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นสอบสวน*. <http://ucl.or.th/?p=3435>

อิงครัต ดลเจิม. (2563). *หลักแนวคิดและทฤษฎีและการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต, 2(1), 69-85.*

Code of Criminal Procedure. (1948). (*Entry into force 10 July 1948*). Retrieved from https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/2056/en#je_pt2ch2

Code de procédure pénale. (2022). (*Entry into force 22 December 2022*). Retrieved from https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154/